

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és Ünnepnapi után is.

II. év.

Budapest, 1898, hétfő, augusztus 1-én.

212. szám.

Bismarck.

Már állnak ércbe öntve az emlékére emelt szobrok s ő maga csak most válik emlékké, mikor összeomlott. De ezt az emléket már gondozásába fogadta a história s ez jegyezgeti fel, mint zárandokoltnak a nagy germán elé hódolva császárok és polgáremberek. Ők azt hiszik, hogy hoznak neki valamit. Részvétet. Pedig csak vinni tudnak tőle. Példát és büszke önéretet. Mert az ő számlája ki van egyenlítve: mindent elért és mindenért megdolgozott. Mikor haldoklása közben egy könnye kiszökött, bizonyosan akaratlanul, ezt letörölte valaki. Bismarck utolsó szavaival ezt is megköszönte, hogy ennyivel se tartozzék. Csak azután hunyta le a szemét.

Ami hódolatot pedig most még a ravatalához visznek, azt már önmaguknak adják a németek...

A haláltusa.

Hamburg, július 31.

Jól értesült körökben már hetekkel ez előtt tudták azt, hogy Bismarck nem fog sokáig élni. Egész biztosra vették, hogy egy néhány hónapnál tovább nem bírja már ki a szenvedéseket. Azok a hírek, amelyeket a herceg állapotáról a lapokhoz juttattak azért voltak olyan megnyugtatók, mert egyrészt a közönséget akarták megnyugtatni, másrészt pedig nem akarták, hogy Bismarck, aki betegsége idején is olvasott újságokat, a lapokban vész-

híreket olvasson önmagáról. Bismarck ennek daczára is teljesen tisztában volt azzal, hogy miképpen áll az egészsége. Az utóbbi időben sokszor keservesen sirt és többször emlegette a halált; többször mondta azt is, hogy szeretne minél előbb meghalni, hogy megszabaduljon fájdalmaitól. A legutolsó napjaiban órákon át félálomban volt.

Bismarck halálának közvetlen oka az, hogy a test felső részének daganatához veszélyes tüdővizényő járult, ami aztán sietette a halált. Schweningernek azonban, úgy látszik, sejtelve sem volt a veszély nagyságáról, különben bizonyára nem utazott volna el.

Pénteken este már nagyon rosszul volt Bismarck. A Bismarck grófok erre azonnal táviratoztak Schweningernek, de mivel nem tudták, hogy hol tartózkodik, csak szombat délután kapta meg a sürgőnyt Schweninger, mire gyorsvonattal Friedrichsruheba sietett. Szombat délelőtt javult ugyan Bismarck állapota, de délután már megint nagyon rosszul lett. Estefelé időközönként eszméletlen állapotban feküdt az ágyban.

Schweninger a gyorsvonatról, amely csak kivételesen állt meg Friedrichsruheban, egyenesen a várba hajtatott, Bismarck unokáival, akik a vonatnál várták.

Itt már a haldokló ágya körül gyülekezett össze az egész család. Mikor Schweninger fél 11 órakor belépett a szobába, Bismarck már lethargiában volt és nem ismerte meg Schweningert. Még egyszer nagynehezen ki akarta nyitni a szemét, de többé nem bírta, mire Schweninger leszoritotta szempilláit.

Utolsó szavait Rantzau grófnéhoz intézte Bismarck, amikor a grófné a beteg homlokát törölgette:

— Köszönöm gyermekem!

A halottas ágyon.

Friedrichsruhe, július 31.

A vár előtt nagy tömeg áll, de senkit sem eresztenek be. Bismarck fehér vánkosokon fekszik, abban az ágyban, amelyben meghalt. Az arca alig változott s nem látszik meg a vonásain, milyen szörnyen szenvedett. Mintha csak aludnék. Az arcz kifejezése szelíd és békességes. Ma délelőtt a hercegi udvari cselédesség állott őrt. Délután azonban már megérkezett Vilmos császár parancsa, hogy katonai díszőség álljon fel Bismarck kastélya előtt.

Bismarckot egy számára külön építendő mausoleumban temetik el. Felesége holttestét, amely eddig Varsóban volt eltemetve, exhumálják és szintén ebben az új mausoleumban helyezik el. A mausoleumot Bismarck egyenes kívánságára a kastélyal szemben levő dombon, a „Hirschgruppe” közelében építik.

Vilmos császár részvéte.

Friedrichsruhe, július 31.

Vilmos német császárt azonnal értesítették Bismarck haláláról, mire ő részvételtjes táviratban válaszolt és bejelentette, hogy azonnal utazik vissza Németországba.

Bergen, július 31.

Vilmos császár tegnap késő este kapta meg az első nyugtalanító hírt Bismarck állapotáról s ma reggel jutott kezébe a halál

Apróságok Bismarckról.

(Bismarck és Armin gróf.)

Az 1870-iki háborús esztendőben történt. Russel lord audienciára ment Bismarckhoz és várnia kellett, míg Armin gróf kijön a hercegtől. Nem kellett sokáig várakoznia. A gróf kijött és zsebkendőjével borzasztó módon legyezgette magát és mohón szivta be a friss, tiszta levegőt.

— Rettenetes hely a Bismarck szobája, panaszkodott nagy kapkodással a gróf. Olyan sűrű dohányfüst van nála, hogy alig lehet látni és olyan erős szag, hogy majd kimarja az ember szemét. Kérnem kellett, hogy nyissa ki az ablakot. Nem értem, hogy lehet ilyen atmoszférában existálni.

Mikor a lord belépett Bismarckhoz, a herceg első kérdése ez volt:

— Nem bántja, hogy az ablak nyitva van? Ki kellett nyitnom, mert nem bírtam már ki. Ez a gróf Armin olyan rettenetesen parfümözi magát, hogy valósággal megbetegíti az embert a ruhájából kiáramló illattal. Nem értem, hogy tud ebben az atmoszférában existálni, amely állandóan körülveszi.

Bismarck és gróf Armin különben sem igen szívelhették egymást. Pörös felek voltak már régi idők óta.

(A Bismarck haja.)

Bismarck haja csak akkor vált nevezetessé, mikor már — elfogyott. Csak három szál maradt belőle, három árva szál a nagy, kemény koponyán. Henem erről a három szálról egész Európa be-

szájt. Valósággal szállóigévé vált ez a három magányos hajszál. És milyen sokan szerettek volna egy szálat ebből a háromból! Jámor, lakos és pénzes amatőröktől hányszor csaltak ki többször tízezer márkát, állítólagos Bismarck hajszálakért! Persze, ezek mind hamisítványok voltak, mert az a három szál, amely a világ figyelmét magára terelte, holtáig megmaradt helyén.

(Egy fénykép története.)

Érdekes története van annak a képnek, melyet Bismarck Pauline Luccának, a hírneves művésznek oldalán látható.

Bismarck és Lucca Ischiben nyaraltak.

— Kegyelmes ur, mondotta egy derült reggelen a művész, kíséren el a fényképezőhöz.

— Nem lehet, felelte Bismarck mosolyogva, a fodrászomat várom. (Akkor ugyanis még volt haja Bismarcknak.)

De Lucca kisasszony nem hagyta abba kérését és a vaskenczellár makacs akarata végre is meggyőlt.

— Legyen hát, ha úgy akarja.

És megjelentek a fényképező műtermében.

— Kegyelmes ur, kiállt fel a leány a maszt készülődései között, milyen nagyszerű lenne, ha mi együtt fényképeztetnők le magunkat.

És két nappal később megszámlálhatatlan mennyiségben árukták a nevezetes híre jutott fényképet.

(Bismarck és a nők.)

Bismarck nem igen volt szerelmi kalandok hőse: csupán a politikával foglalkozó asszonyok

érdekeltek, de ezek iránt legyőzhetetlen ellenszenvet érzett. Innen származik elfogultsága a lengyel nők iránt, bár azok testi és lelki bájainak egyébként a legnagyobb elismeréssel adózott. Szinte az örömteljes meglepetés felkiáltásának hangzik, mikor Bismarck Thun grófnéről, a frankfurti követ nejeéről egy levelében így ír:

— Ez az asszony kedves, kellemes házat vezet, és nem foglalkozik — politikával.

Hogy az asszonyoknak Bismarck minő szerepet szánt, azt világosan kifejezi abban a beszédben, melyet Friedrichsruheban, 1804. márczius 30-án, a nők egy tisztelgése alkalmával mondott.

— A nőnek — ugymond — legszebb hivatása a családi élet, mely sokkal áldásosabb, mint a férfiaknak a közélettel járó hű pártoskodása.

A nők modern mozgalmainak Bismarck soha sem volt barátja.

De mindez nem gátolta őt abban, hogy a nőkkel szemben mindenkor lovagias legyen.

Regényes kis epizódnak hőse volt 1862-ben Bismarck a pyrenei hegységbe történt utazása alkalmával. Avignonban a „Beau sejour” nevű szállóban egy frankfurti patriciussal, Lünning urral és ennek fiatal nejevel ismerkedett meg, kik nácsuton voltak.

Bismarck igen barátságosan társalgott földjével és a közös table d'hôte után kirándulást ajánlott, hogy a város környékében gyönyörködjenek. Épen mikor az új házask mellett a kocsi-ban helyet foglalt, kapja Vilmos király sürgönyét,

híre, amely mélyen megrendítette. A „Hohenzollern” lobogója felárhobozzon leng. A díszszemle elmaradt. A császár parancsot adott a Németországba azonnal való visszatérésre és hétfőn este érkezik Kielbe.

A király részvéte.

Ischl, július 31.

Ő felsége már reggel értesült Bismarck haláláról. A grászeset a királyt nagyon meghatotta. Azonnal táviratot küldött Bismarck fiának, amelyben atyjuk halála felett fájdalom részvétét fejezi ki. (N. W. T.)

Az olasz király részvéte.

Róma, július 31.

Bismarck halálának híre rendkívül élénk és fájdalmas részvétet keltett egész Olaszországban. Umberto király a német császárhoz részvét-táviratot intézett. A miniszterelnök és a külügyminiszter hasonlóképpen táviratilag fejezték ki részvétüket. Lanze gróf nagykövet valószínűleg félbe fogja szakítani szabadságát, hogy részt vegyen Bismarck temetésén. A német nagykövetségél és a porosz követségél számos névjegyet adtak le.

Goluchowski részvéte.

Friedrichsruhe, július 31.

Ma délelőtt Goluchowski táviratot küldött a két Bismarck grófnak, amelyben legmélyebb részvétét fejezi ki atyjuk halála felett. Egészen bizonyosra veszik, hogy Goluchowski ide érkezik a temetésre.

A gyász.

Berlin, július 31.

Bismarck herceg halálát a reggeli lapok és a különkiadások után tudták meg itt ma reggel. A lakosságot mélyen megindította és fájdalommal töltötte el, hogy amitől aggódtak, oly váratlanul gyorsan bekövetkezett. A reggeli lapok grászkeretben jelentek meg és megleghangú cikkekből adnak kifejezést az elhunyt nagy államférfiu fölött való nemzeti gyásznak, egyhanguan méltatván életét és egyéniségét, a német haza körül szerzett halhatatlan érdemeit és az ő hősi nagyságát, valamint tösgyökeres német voltát.

A lakosság fájdalmas részvéte Bismarck elhunytá fölött abban is megnyilvánul, hogy mohón tudakozódnak a halál körülményei és egyéb részletek fölül és az összes nyilvános helyeken ezt a historiai eseményt tárgyalják komoly hangulathal. A középületeken és számos magánépületen felárhobozra érezttve lengenek a lobogók. Bismarck

melylyel ez Berlinbe szólítja, hogy a porosz miniszterelnökséget átvegye. Bismarck a sürgöny tartalmából nem csinált titkot és azt a reményét fejezte ki, hogy sikerülni fog a nép képviselőit a kormányval kibékíteni.

Barangolásaik közben a fiatal asszony egy virágzó olajfáról egy kettős ágacskát tört le és azt bájos mosolylyal Bismarcknak nyújtotta.

— Legyen ez, ugymond, előhírnöke az ellenfeleivel kötendő békének.

— Csak az egyik felét fogadom el, felelt Bismarck mosolyogva és az egyik ágat letörve, a másikat pedig e szavakkal adta vissza a fiatal asszonynak:

— Ez olaj ág másik fele, asszonyom, legyen előhírnöke boldog családi életük örök békéjének.

És elővette a tárczáját, s abban az olajágot gondosan elrejtette.

(Lányrészben.)

Nőtlen korában több háznál is megfordult lányrészben és itélete nem volt mindig kedvező. Egy alkalommal így nyilatkozott az egyik lányról, kit szivesen adták volna a már akkor is nagynevű emberhez.

— Megismertem. Szemei tengerszínűek, arca elbájoló, — de rövid idő múlva elveszté tekintje üdeségét és arca vörös lesz. Huszonnégy óra alatt megszerettem és ugyanannyi idő alatt megutáltam.

(Bismarck és amerikai barátja.)

Bismarck legjobb barátjának egyike Motley amerikai politikai író volt. Ő is megnézte a

halálának híre Bülow külügyminiszter azonnal leutasott a Semmeringről Berlinbe.

Berlin, július 31.

A gyász általános, de még sem olyan nagy, amilyennek az ember az első pillanatra hitte volna. A lapok pártkülönbőség nélkül magasztalják a német egység megalkotóját. Még az ellenségei is elhallgattak.

Nagy feltűnést kelt a „Lokalanzeiger” egy cikke, amelyet Busch Móríc, akivel Bismarck élénk kontaktusban állt, írt és amelynek a czime ez:

„Az igazság visszalépéséről.”

Ez a cikk annak a kérvénynek a tartalmát hozza, amelyben Bismarck a lemondása elfogadását kéri. Ezt az iratot eddig titokban tartották, de azért, úgy látszik, hogy a cikket mégis már régebben készítették elő. A kérvény finom ironiával adja elő a hercege lemondását. Egyik helyütt azt írja benne Bismarck:

— Nem vagyok abban a helyzetben, hogy azt a felelősséget, amelylyel mint a kabinet feje a miniszteriumért tartozom, visszautasítsam, mint ahogy ezt a császár kívánja. Én lemondok arról, hogy csupán birodalmi kancellár maradjak, a porosz államminiszterium elnökségétől pedig visszalépek.

Francia Bismarckról.

Páris, július 31.

Bismarck herceg haláláról szólva, azt mondják a lapok, különösen a „Figaro”, hogy ez az esemény Németországban a legcsekélyebb aggodalmat sem, Európa többi részében pedig csak a megkönnyebbedés platonikus érzelmét keltheti fel, mert Bismarck több mint nyolcz év óta nem vitt már tényleges szerepet a politikában.

Az „Eclair” úgy véli, hogy a németek ünnepelethetik elhunyt nagy emberüket anélkül, hogy valamely rejtélyes jövőtől kellene félniök. Európának szintén nem kell nyugtalankodnia.

A „Petit Journal” így ír: A történelem egyik legnagyobb alakja hunyt el. Halála az egész világon jelentékeny mozgalmat fog előidézni.

Páris, július 31.

A lapok hosszú életrajzokban emlékeznek meg Bismarck hercegről. A „Jour” azt írja: Ha a németek azt hiszik, hogy Bismarckkal győzelmük egy része szállott sirba, úgy a francziák azt hiszik, hogy vele vereségük egy része tűnt el.

években egyszer a következő kedves levelet írta a hercege barátjának:

„Jack, édesem, hol az ördögben vagy és mit csinálsz, hogy soha egy szót sem írsz? Én reggeltől estig folyton dolgozom, mint egy rabszolga, neked meg semmi dolgod sincs. A helyett, hogy a lábaidat valami isten tudja milyen színű falnak dülleszted, inkább írhatnál néhány sort. Nem levelezhetek rendszeresen, mert akárhányszor megcsik, hogy napokon át nincs egy szabad negyedóráim, hogy sétálni mehetnék. Hanem téged, lusta fráter, téged mi sem akadályoz meg abban, hogy öreg barátodra gondolj! Mikor lefekszem, tekintetem arcképedre esik és sokáig gondolok rád, késő éjjelig. Miért nem jössz már egyszer Berlinbe? Innet Béncig talán negyedrésze annak a távolságnak, amely Amerikát tőlünk elválasztja. Az ut hát nem olyan igen nagy. Miért nem jössz még sem? Én és a feleségen rendkívül boldogok volnánk, ha látogatásoddal fölélnkíténéd egyhangú életünket. Mikor akarsz jönni és mikor jöhetsz? Esküszöm, hogy szakítok magamnak ahhoz is időt, hogy a régi lakásunkat fölkeressük s hogy betérjünk egy ital borra Geroldhoz, ahol nem engedték meg neked, hogy hosszú lábaidat a székre fölrakod. Dobb sarokba a politikát, kelj utra és látogass meg. Igérem, hogy az „Union Jack” jó rajnai borok mellett jól fog mulatni nálam. Nem felejtkezzeél barátodról és barátod feleségéről, a ki ép úgy szeretne látni mind én, vagy legalább leveledét olvasni. Légy oly jó barátom, jönni vagy írt. Bismarck.”

A „Tamps” azt mondja, Franciaország tud csatlakozni nagy ellenfeleinek gyászához. Ha revanchere volna szüksége, úgy meg tudná azt találni, ha meghallgatná a szocializmus tengerének óriási moráját, amely ennek a nagy embernek a művét fenyegeti.

Crispi Bismarckról.

Róma, július 31.

Crispi Nápolyból a „Tribuná”-hoz a következő táviratot intézte:

Bismarck hercege halálával nagy alakot vesztett el a világ. Ellene, aki minden alakoskodásnak ellensége és loyális barát volt, oly meséket koholtak a külföldön, a melyek kemény és erőszakos provokátornak tüntették őt fel. — Ez nem volt igaz. Az 1870-iki háborút Franciaország akarta, amely 1870. július 19-én üzente azt meg. A körültekintő előkészületek következtében, amelyek egészen 1815-ig vezethetők vissza, Poroszország győzött, amit senki sem várt. Bismarck mindig a béke barátja volt és így hive volt a francia köztársaságnak és ellensége a monarchia visszaállításának. Bismarck panaszkodott az olasz kormányra az 1868-iki háboruban tanusított magatartása miatt. De azalatt a négy esztendő alatt, amíg ő (Crispi) volt a kormányon, megmutatta, hogy mily nagy Bismarcktekinélye Európában smínő becses barátsága Olaszországra nézve. Németország, amely mindent neki köszönhet, nagy tisztelettel adózott neki, noha már csak egyszerű polgár volt, ép úgy, mint az angolok Gladstonenak. Európa rövid idő alatt két politikai óriást, két nagyszívű és hatalmas tehetségű embert vesztett el.

Bismarck betegségei.

Bismarck legelőször pótvári porosz kövekorában volt nagy beteg. Két évvel előbb Skandiánviában vadászat közben megsértette a lábát és ez a lábsebe ujult ki. A pótvári orvosok főleg köpölyözéssel kezelték, míg végre sikerült meggyőzni őket, hogy a köpölyözés okozta vérvesztésébe, ha ezt a lónak való kurát nem hagyják abba, bele fog halni.

A seb rosszabbodása következtében Bismarck kénytelen volt sürgösen Berlinbe utazni, ahol a Hotel Angletterbe szállott s ahol a berlini orvosok joddal kezelték, de minden jó eredmény nélkül. Csak akkor javult az állapota, amikor végre felesége megerkezett s a jodos üvegeket az ablakon kidobálta. Az ő jó természete — mint maga mondta — segített rajta s a Wiesbadenben és Nauheimben folytatott utókura lényegesen megjavították az állapotát.

Mindazonáltal teljesen nem gyógyult ki ebből a bajból. Mert bár Gasteint, Karlsbadot és Kissingent is fölkereste, a lábsebe ugyan behegedt, de egészen nem gyógyult meg. A ballába mindig fájós maradt s a legcsekélyebb megeröltetésnél nagyon megdagadt.

— Az az orosz orvos — mondta Bismarck sokszor — akit nekem egy nagyhercegnő ajánlott, tönkretette a lábamat. Még ma is érzem az ő kurájának a nyomát. Hosszabb ideig nem tudok állni s azért udvari ünnepeleknél s egyéb udvari ezereimonáknál fel vagyok mentve attól, hogy állva maradjak.

Mikor Bismarck másodszor Pétervárra utazott, súlyos tüdőgyulladásba esett. Az 1866-iki háborúban ideglázt szerzett magának, 1868-ban hosszú ideig tartó álmatlanság lepte meg. Mikor ez utóbbi bajból Varszinban ki akart gyógyulni, 1868. augusztus 21-én leesett a lóról és nagy életveszelelembe került.

A ló belelépett egy vakondok turásba, elbukott s Bismarck alája került.

1870-ben idegbajába viaszasott s ehhez még sárgaság is járult, amely arra bírta őt, hogy dr. Schweninger tanácsait igénybe vegye. Schweninger kijelentette, hogy ha Bismarck nem változtat az életmódján, úgy nem viszi tovább fél évnél. Vívó ereinek betegsége ekkor tájban mutatkozott először. Dr. Schweninger megkezdte vele a gyógy módját, amelynek segítségével Bismarck ilyen magas kort ért el.

POLITIKAI HIREK

Wlassics a külföldön. Dr. Wlassics

Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ma vejevel Berlinbe utazott. Külföldi tartózkodása alatt, mely legfőjebb három hétig tart, a miniszterium vezetésével Zsilinszky Mihály államtitkárt bízta meg.

Enyedy Lukács beszámolója.

Az égető aktualitáshoz politikai és gazdasági kérdések egész láncolatát ölelte fel Enyedy Lukács abban a beszámolóban, amelyet ma Dorozsmán választói előtt elmondott. És bár kiemelte, hogy ami nézetet ez alkalommal nyilvánít, azt ne tulajdonítsák sem a szabadelvű pártoknak, sem a párt vezéreinek, hanem tekintsek úgy, mint egyéni nézeteit: kétségtelen, hogy beszédének fokozott érdekessége van. Mert éppen Enyedy Lukács volt az, aki a Házban benyújtotta azt a határozati javaslatot, amelyben a kormány utasítást kapott az önálló vám-tarifá kidolgozására. Ez a munkalat elkészült és több napon át foglalkoztatott egy enquetét, de több mint egy oldalról részesült élesebb kritikában. Éppen Enyedy Lukács is azok között volt, akik az előterjesztett vámtarifát nem tartották czélhoz vezetőnek és parlamentünk e kiváló tagja ma megjeleavén választói között, hosszan kifejtette nézeteit erről a kérdéstről, szintzen a napirenden lévő többi kérdések egész komplexéről.

Fejtegetései minden bizonynyal nagy figyelmet fognak kelteni és lényegesen hozzá fognak járulni a megoldandó nehéz problémák tisztább megítéléséhez és realizálásához.

Ölomsúlylyal nehezedett rá közéletünkre — ugymond — az a körülmény, hogy a gazdasági viszony Ausztria és Magyarország közt oly hosszú idő óta rendezetlen. És épen a legutóbbi napokban történt Ausztriában olyan fordulat, amely után nem lehet többé remélni, hogy Magyarország közgazdasági viszonya Ausztriához, a régi alakban megújíttassék. A Reichsrathot berekeztették és a kiegyezésre vonatkozó törvényjavaslatok ezzel így tekinthetők, mintha azokat visszavonták volna. Az osztrák kormány kísérletet fog tenni, hogy provizorium alakjában ujítsa meg Magyarországgal azt a gazdasági politikai viszonyt, amelyből eddig is rendkívüli nagy előnyök háromoltak országaira.

A lajthantuli kormány most a tizennegyedik paragrafusra támaszkodik, amde a szóló kizárt naktartja annak a lehetőségét, hogy a magunk részéről ilyen alkotmányellenes gyakorlatot kövessünk azokra a fontos intézkedésekre nézve, amelyek a gazdasági szövetség egészét képezik. Teljesen ki van zárva annak a gondolata is, hogy újabb provizorium útján rendezzük gazdasági viszonyainkat Ausztriához, sőt a szóló egy újabb provizoriumot oly káros hatásnak ismert összes gazdasági és pénzügyi helyzetünkre, hogy ilyen újabb provizorium létesítését a leghatározottabban ellenezzék.

Mindenkor az volt a meggyőződése, hogy a gazdasági önállóság Magyarország érdekeit sokkal jobban szolgálja, mint bármely más viszony, amely kigondolható, vagy kitalálható. Sokan azt hiszik, hogy Ausztriával egy kereskedelmi szerződés alakjában lehetne rendezni gazdasági érdekeinket, mely szerződésnek a tartalma talán a formában igen, de lényegében alig térne el a mostanig fennállott vámszövetségi szerződés tartalmától. Kontempláltatnék így az önálló rendelkezés formája az önálló rendelkezés valóditartalma nélkül, vagyis volna önálló vámterület, vámsorompók nélkül, igazi fából vaskarikák.

Az ilyen kereskedelmi szerződés tulajdonképpen nem volna semmi egyéb, mint az eddigi vámszövetség, vagyis vámunió az 1867: XII. törvényzikk alkotmányjogi garanciái nélkül. Miért hozható létre ilyen kereskedelmi szerződés, amikor nem lehetséges a vámszövetség? Azért tartják lehetségesnek, mert az 1867: XII. törvényzikknek 5., 23. és 25-ik szakaszaiban az osztrák alkotmányosságot kikötő rendelkezések csakis a vámszövetség megkötésére vonatkoznak, míg azok a kormányt és a törvényhozást nem akadályozhatták meg egy vámszerződés megkötésében. Ezt a megkülönböztetést egy bizonyos szempontból Enyedy is elfogadja. Magyarország köthet vámszerződést minden európai vagy tengerentúli állammal, akár kormányoztatik az alkotmányosan, akár nem; hiszen fennáll egy szerződés Oroszországgal is, amelynek népalkotmánya egyáltalában nincs és sohasem is volt. Azok a vámszerződések azonban nem a vámunió alapján, hanem a vámterület elkülönítése alapján kötöttek. Igaz, hogy kötöttek a közös vámterülettel, de ez a dolgon mitsem változtat. Köthetünk tehát Ausztriával, akár kormányoztatik az alkotmányosan, akár nem, az 1867: XII. törvényzikk rendelkezései daczára kereskedelmi szerződést, mihelyt azon kereskedelmi szerződésnek a feltétele az, hogy megszüntetjük a vámuniót, a közös vámterület Ausztriával és azt a szerződést külön vámterületre alapítjuk. Sőt Enyedy maga is ilyen szerződésnek a megkötésére számít s azt kombinációja keretébe bevonta. De azok, akik a kereskedelmi szerződés megkötését Ausztriával egy kontemplálják, hogy abban csak elméletileg álljunk mi az önálló vámterület alapján, a nélkül azonban, hogy magunkat Ausztriától gazdaságilag függetlenítsük, vámsorompók által különválasztjuk és ezen gazdasági elkülönítést a többi okozatlag összefüggő intézményeinkre is következően alkalmazzuk, azok tulajdonképpen nem kereskedelmi és vámszerződést akarnak létrehozni Ausztriával, hanem azok egy kereskedelmi és vámszerződés formája és ürügye alatt provizoriumot akarnak és pedig provizoriumot hosszú időtartammal, talán 1903-ig, amikor a nemzetközi kereskedelmi szerződések lejárnak. Ezt a megoldást szóló nem tartja őszintének, sőt nem tartja megengedhetőnek, mert ez egy rejtett, egy elpalástolt provizorium, amelyet még rosszabbnak és az országra károsabbnak tart, mint egy nyíltan és őszintén bevallott rövidebb provizoriumot. Igaz ugyan, hogy Ausztriában az ilyen kereskedelmi szerződést életbeléptethetnek a 14-ik szakasz hatálya alatt. Az alkotmányosság és a népszabadság érdekében szóló az eféle 14-ik szakaszok alkalmazását kárhoznátna minden országban, de különösen kell, hogy kárhoznatna egy olyan országban, amelylyel olyan szoros viszonyban állunk századok óta és állunk még most is, mint Ausztriával.

Nekünk azonban nem hivatásunk megvédeni Ausztria alkotmányát és Ausztria szabadságát. Nincs jogunk beavatkozni más államok belügyeibe, de igenis ahhoz van jogunk, hogy saját ügyeinket, saját alkotmányunkat, saját viszonyunkat az ilyen államhoz, saját érdekeink szempontjából itéljük meg és rendezzük.

Azután tisztába kell jönnünk magunkkal arra nézve, vajjon tanácsos-e nemzetiségünk, szabadságunk és saját alkotmányunk veszélyeztetése nélkül továbbra is az eddigi szoros viszonyban maradni oly állammal, amely saját alkotmányával ily merész játékot űz, mely szláv többségű nemzetiségekre készül szétbomlani, és amelynek, mint Ausztriában, a nemzetiségei oly gyengéknek bizonyultak, saját alkotmányuk, saját szabadságuk megvédelmezésére és fentartására.

Nekünk most keresnünk kell az utat, amely az új alakulás felé vezet. Ezt az utat maga az 1867: XII. törvényzikk világosan kijelöli és kijelölte magának a közvélemény tekintélyes része is, amely azt tartja, hogy Magyarországnak közgazdaságát önálló intézkedések szerint kell berendezni és amely az intézkedések komplexumát összefoglalta a „gazdasági önállóság” neve alatt.

Enyedy azon a nézeten van, hogy mielőtt a provizoriumot rendező törvény hatálya lejár, a magyar törvényhozásnak önállóan az 1867: XII. törvényzikk nemcsak betűjének, de szellemének is megfelelőleg, olyan törvényt kell hozni, amelyben a kormány záros határidő kitűzésével, amely záros határidőnek 1900. december 31-ikén túl, nézete szerint, kinyúlhatja nem szükséges, arra utasítatik, hogy gondoskodik:

1. a magyar hitelgények kielégítéséről az önálló magyar bank felállításával;

2. az önálló magyar jegybank kapcsolatával önállóan rendezze a valutát, egészen a készfizetések felvételéig;

3. terjessze elő törvényjavaslatait az ugynevezett fogyasztási adók rendszerének önálló megállapítása iránt.

4. állítson fel az ország határain vámsorompókat és lépjen érintkezésbe az osztrák kormányval egy tarifális vámszerződés megkötése iránt.

Gazdasági életünk legérzékenyebb oldala hiteléletünk. Enyedy nem hiszi, hogy Ausztria hitelzői hatalmukat velünk szemben nagy sikerrel érvényesülhetnek. Itt tulsötéten szinezik a fenyegető veszélyeket. Megszavazzuk (részvényekre alapított) állami jegybankra van szüksége. Ez a jegybank nem lesz inferioris az osztrák-magyar jegybankkal, akkoron már esetleg csak osztrák bankkal szemben. Nem lesz inferioris, mert amennyiben s amíg Ausztria nem rendezné valutáját velünk egyidejűleg, az osztrák jegybank papirpénze kényszerforgalmi papirpénz lesz, ellenben a készfizető magyar jegybank a forgalomba bocsátott bankjegyeit köteles lesz mindenkor kívánatra törvényes ércpénzzel beváltani. A magyar banknak a jegyeit tehát az osztrák banknak a jegyeivel szemben magasabban fogják értékelni.

De honnan vesszük a tőkét, amelyből a magyar jegybankot fölállíthatnók? Köztudomásu dolog, hogy az 1892-iki nagy konverzióból az elért kamatmegtakarítás tőkésítéséből a pénzügyminiszter rendelkezik még 48 millió aranyforintnyi 4 százalékos aranyjárdék-kötvényekkel. Ezen kötvények eladtván, ellenértékük aranyban kifizettvén, minden nehézség nélkül és igen rövid idő alatt oly összeg lesz beszerezhető, ami több, mint elég a magyar jegybank tőkéjének a megalapítására.

A bank- és a valutaügy rendezésével párhuzamosan foglalkozni kellene az önálló vámterület tényleges létesítése előtt a fogyasztási adóknak olyan rendezésével, amely érdekeinknek megfelel. Csak ez előkészítő intézkedések után lehetne a vámterületi különválást tényleg végrehajtani. Ausztriával vámszerződést kellene kötünk és itt az Ausztria iparának nyújtandó előnyökben elmenne a legvégső határokig. Tenné ezt azért, hogy legalább 1903-ig mezőgazdasági termelésünknek megtartsuk az osztrák fogyasztási területeket. És 1903-ig Magyarország berendezkedhetik az új viszonyokra: nevelheti iparát és az eddiginél több külföldi piacot szerezhet. Ilyen szerződést köthetünk az osztrák kormáayval akkor is, ha az osztrák alkotmány szünetel. Éa mind e nagy gazdasági reformok keresztülvitele 1900. december 31-ig kellően előkészíthető.

Ezeket mondotta ma Enyedy Lukács Dorozsmán választóinak zajos helyeslése mellett és mint bevezetőleg mondtuk, egészen bizonyosra vehető, hogy a szőnyegen levő kérdések fölötti politikai elmélkedésekhez és viták hoz ez a beszéd bő anyagot és erős impulzusokat fog szolgáltatni.

KÜLFÖLD.

Hírek Szerbiából. Az a válság, mely a pénzügyminiszteriumban fenyegetett, mint belgrádi levelezőnk jelenti, a király közbenjárására elsimult s így az 1899. évi költségvetést még a mostani szkupstina fogja tárgyalhatni. A költségvetés különben hatvannyolcz millió dinárra rug.

A szkupstina kérelmére a pénzügyminiszterium most törvényjavaslatot dolgozott ki, hogy a nemzeti bank a törvényes ércfedezet mellett 35 millióról 40 millió frankra emelhesse a bankjegy-kiadást, mert a bankjegy-szükséglet naponta emelkedik.

A szkupstina július 30-án törvényt fogadott el, amelynek értelmében a községi előjárókat ezen-tul nem választják, hanem a kormány nevezi ki.

Párisi szerb követje a napokban Petrovic Vukasint fogják kinevezni.

A spanyol-amerikai háború.

(Távirati tudósítás.)

A madridi kormányhoz elegikus hangú jelentések érkeznek a spanyol lobogó becsületéért küzdő csapatokról. A katonák — mondják e jelentések — egy szálig úgy viselkednek, mint hősök, de fizikai erejük, ellenálló képességük nap-nap után gyöngül. Az élelmszerek fogytán vannak és nincs lőszerük sem.

És még hátra van egy kemény megpróbáltatás: Manilla ostroma. Marriit tábornok már megérkezett a harmadik amerikai expedícióval és Manillát meg fogja támadni. A spanyoloknak pedig nincs többé bizalmuk önmagukhoz.

Borongós arccal ülnek tehát össze Madridban a miniszterek és várják, mit üzen nekik Mac Kinley a békeajánlatokra. Sagasta, a kormányelnök, a spanyol büszkeség hagyományait képviseli és kijelenti, hogy nincs szándékában — mint mondták — a béke megkötése után visszavonulni, a magánéletbe.

Day amerikai külügyminiszter ezelőtt a Fehér Házba hívatta Cambon francia nagykövetet, aki udvariasan átvette tőle a spanyol jegyzékre adott választ. A yankek válasza a tegnapi jelentett feltételeket tartalmazza kivéve azt a követelést, hogy Spanyolország engedjen át egy szénrakodó állomást a Filippini-szigeteken. Ellenben Kubát és Porto-Ricot azonnal ki kell üríteni. Spanyol-amerikai bizottság fogja megállapítani a Filippini-szigetek jövődó kormányzatát. Kuba szigetén és Manillában pedig addig is, míg az állandó kormány hivatalba lép, Amerika fogja gyakorolni a fenhatóságot.

Súlyos föltételek ezek, de egy pillantás a testben-leleekben megtört spanyolokra, megérteti, hogy Amerika bevárta a kellő pillanatot arra, hogy követeljen. És ezek a megtört, szomorú csapatok Manillában megünnepelték a régens-királynő születésnapját. Erre a napra fölemelték a zoldot és ajándékokat osztottak szét a katonák közt. Üdvövések hangzottak és az idegen hajók viszonzták az ünnepélyes dőrejt. Az amerikaiak felvonták a spanyol lobogót és ezer mélabus tekintet pihent a lobogón a régens-királynő születése napján.

Késő éjjel kapjuk a következő nagyfontosságú és részletes táviratot az amerikaiak által ajánlott és föntebb már jelzett békefeltételekről:

Washington, július 31.

A kabinet-tanács ülése éjjelötán egy óráig tartott. A Filippini-szigetek ügyében elhatározták, hogy ezt függőben tartják és később fogják spanyol-amerikai bizottság úján rendezni. Azalatt Manilla és környéke fölött az amerikaiak fogják a jurisdikciót gyakorolni. A többi kérdéseket illetőleg, amelyeket a béketárgyalások előleges alapvonalaiába belevontak, a kabinet-tanács véglegesen megállapította a következő feltételeket:

1. Az összes nyugat-indiai spanyol szigetek átengedése Kuba kivételével.

2. A spanyol szuverenitás feladása Kuba szigetén, amely az amerikaiak ellenőrzése alatt fog állani mindaddig, míg állandó kormányt szerveznek.

3. A Ladrone-szigetek egyikének átengedése szénrakodó-állomásul és esetleg még egy másik szénrakodó-állomás átengedése a Karolinákon.

4. Az amerikaiak nem vállalják el Kuba és Puerto-Rico államadósságait.

5. Az amerikaiak nem kérnek hadikárpótlást.

6. Amerikai-spanyol bizottságot küldenek ki a békefeltételek megállapítására, azzal a kikötéssel, hogy haladéktalanul vonják vissza a spanyol csapatokat Kubáról és Puerto-Ricóról. Az Egyesült Államok később fogják megállapítani, hogy a Ladrone-szigetek melyiket öhajítják anektálni.

A spanyol jegyzékre vonatkozó válaszbán az Egyesült-Államok kijelentik, hogy a spanyol szuverenitásnak Nyugat-Indiában való feladása és a Ladrone-szigetek egyikének átengedése oly föltételek, amelyek fölött további disziónak nincs helye. Kötelező ígéretet arra nézve, hogy az Egyesült-

Államok mit fognak tenni Kuba szigetével, a kormány nem tud tenni.

A miniszterek tanácskozása folyamán Dewey-től távirat érkezett, amely lényegesen hozzájárult a Filippini-szigetekre vonatkozó pontok megállapításához. A távirat azt mondja, hogy attól lehet tartani, hogy az amerikaiak kénytelenek lesznek harcra szállani a felkelőkkel. Ebben az esetben 150.000 emberre lesz szükség, hogy a felkelőkkel a különböző szigeteken szembeszállhassanak.

TÁVIRATOK.

Apokrif levelezés.

Prága, július 31. A „Narodni Listy” szerint apokrifek azok a levelek, amelyek állítólag Kaizl és az ifjucsek egymással váltottak. E dementi daczára is azt hiszik Bécsben, hogy a levelek, amelyek a bécsi lapokban megjelentek, valódiak.

A román király Pétervárott.

Pétervár, július 31. Rosetti román követ ma a román királyné megbízásából értékes koszorút tett le Pavlovna Helena nagyhercegnő sírján.

Szent-Pétervár, július 31. A krasnojelszeli táborban tegnap nagy csapatszemle volt a román király és trónörökös előtt a császár, Feodorovna Alexandra császné és Olga görög királyné jelenlétében. 34600 ember vonult ki 204 ágyúval Vladimir nagyherceg vezetése mellett. A császár a király elé vezettette a csapatokat. A defilé után Miklós császár és Károly király köszönetüket fejezték ki a tábornokoknak. A táborban elköltött reggeli után a felségek visszatértek Péterhofba.

A koburgi nász.

Koburg, július 31. Dorottya szász-koburg-othai hercegnő esküvőjére ideértek: Adelheid, Feodora és Amália schleswig-holstein-sondenburg-augustenburgi hercegnők, a hesseni nagyhercegi pár Alfréd szász-koburg-othai örökös herceg, Fülöp és Lipót szász-koburg-othai hercegek és a mátkapár. A fejedelmi személyiségeket az ünnepi díszben pompázó utcákon élénk ovációkkal fogadták.

Kereskedelmi alkalmazottak kongresszusa.

Temesvár, július 31. A kereskedelmi alkalmazottak ma délután tartották országos kongresszusukat, amelyen 16 egylet volt képviselve. A kongresszuson körülbelül 400 tag volt jelen. Bidermann A. temesvári elnök üdvözölte a vendégeket, különösen pedig Lakatos Aladár miniszteri tanácsost, aki a kereskedelemügyi miniszter képviselőjében volt jelen. A kongresszus elnöke Zerkovitz Emil, alelnökké Bidermann Adolf és Tedeschi János kereskedelmi tanácsosok választották meg. Zerkovitz elnök indítványozza egy Baross-menhely létesítését elaggott, munkaképtelen kereskedelmi alkalmazottak részére. Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Bidermann Adolf a fölmondási idő szabályozásáról szól és javasolja, hogy a törvény-aktént módosítsassék, hogy bizalmi állásoknál két havi, más állásoknál minimális négy heti fölmondási idő határozassék meg.

A kereskedelmi alkalmazottaknak a kereskedelmi és iparkamarákban való képviseltetése tárgyában dr. Radványi Manó (Budapest) tesz indítványt. — Elhatározzák, hogy a kereskedelemügyi miniszternél kérelmezni fogják a kereskedelmi és iparkamara vonatkozó törvény-revizióját és megváltoztatását, hogy az alkalmazottaknak aktív és passzív választói joga legyen.

A jövő kongresszus helyévé Pozsonyt határozták meg, mire a kongresszus véget ért.

Jegyzékek a portához.

Konstantinápoly, július 31. Az osztrák-magyar nagykövetség a portának az örömeny megszállások alkalmával károsodott kártalanítása dolgában küldött jegyzékére azt válaszolta, hogy nem ismeri el a porta álláspontját és fenntartja igényeit. Négy hatalom a portának a krétai mohamedánok érdekében tett reklamációjára azt felelte, hogy a tengernagyok a mo-

hamedánok biztonsági javításával foglalkoznak. A Kréta előtt horgonyzó tengernagyok távirati uton közölték a nagyvezérrel a sziget kormányzatában tett változtatásokat, amelyek a nemzetgyűlésen tegnapi elfogadott emlékiratban foglaltak. A portán híre jár, hogy a görög hadikárpótlás utolsó részletének Franciaország által történt zár alá vételét rendezték.

Zola.

Kristófánia, július 31. A „Norsk Telegram Byrau” Bergenből arról értesül, hogy a Zola tegnapi odaérkezéséről szóló jelentés tévedésen alapul, amely onnan keletkezett, hogy egy hajó több utasa hasonlatosságot vált felfedezni az egyik utas és Zola között és hogy a hajónak Hamburgból való elindulásakor a rendőrség vizsgálatot tartott, amelyet Zola ellen irányulónak vélték.

HIREK.

Augusztus elsején új előfizetést nyitunk lapunkra:

Előfizetési árak:

Augusztus hóra . . . . . 1 frt 20 kr.
Augusztus 1-től október 31-ig . . . . . 3 frt 50 kr.
Augusztus 1-től december 31-ig . . . . . 5 frt 90 kr.

Kérjük azokat a vidéki tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése július végén lejár, hogy a megújításról idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap pontos küldése fennakadjon.

A kiadóhivatal.

Lapunk mai száma 8 oldal.

— Natália is dementál. Belgrádi levelezőnk arról értesít, hogy Natália királyné közvetlen környezetéből felhatalmazást kapott a „Narodni Listy” közlésének megczafolására. Milán király állítólagos levele, hogy öngyilkossá lesz, az utolsó betűig hamisítás.

— A toscanai nagyhercegné állapota. Mária Antonia nagyhercegné állapotáról a mai napon a következő orvosi jelentést adták ki:

Mária Antonia főhercegnéasszony özvegy toscanai nagyhercegné ő császári és királyi fensége nyugodtan töltötte az éjt. Az erőbeli állapot változatlan, a táplálkozás minimalis, az érverés jó.

Gmunden, 1898. július 30-án.

Dr. Gallasch, s. k.

Dr. Pesendorfer, s. k.

— Személyi hírek. Graenzenstein Béla, pénzügyi államtitkár tegnap megkezdte a szabadságidejét, mely alatt Toepke Alfréd másodállamtitkár fogja hivatalában helyettesíteni. — Molnár Viktor, vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos tegnap több heti szabadságra Brassóba utazott.

— A Ferenczrendiek reformja. A Ferenczrendiek malaczkai társháza, ahonnan a szigorított rendszabályok behozatala iránt való mozgalom tulajdonképen kiindult, a nagyszombati, szombathelyi és székesfehérvári társházakkal együtt egy provinciális fenhatósága alá helyeztetett s tartományi főbiztossá Ozorai Izidort neveztek ki. Az új provinciális Érsekújhelyen született s ugyanott hosszú ideig mint gimnásiumi tanár üdvös eredményvel működött.

— Az időjárás. A meteorologiai intézetnek legutolsó táviratai szerint a legközelebbi napokra északi szelekkel meglehetősen hűvös idő eső várható.

— A halálra ítélő bizottság. Nemzetiégi ifjak vannak, az ifjaknak végrehajtó bizottsága is van, de arcuk nincs ezeknek az uraknak, az bizonyos. Csudálatos impertinenciával dolgoznak, hanem persze csak a bokor mögül és névtelen levelekben. Kitétszik ez abból a fenyegető levélből, amelyet a nemzetiégi ifjak végrehajtó bizottsága dr. Herczegh Mihály volt rektorhoz, mint az Országos Nemzeti Szövetség elnökéhez intéztek s amelyet Herczegh Mihály ma egyszerűen átküldött a főkapitánysághoz. Ez a levél, amely valószínűleg nem annyira komoly, mint amilyen impertinens, s azonfölül azt bizonyítja, hogy a

végrehajtó bizottság inkább halálra ítélő bizottság, szószerint így hangzik:

Tisztelt Uram!

Eleget túrtünk és szénvedtünk, a magyar már tönkretette a nemzetiséget, kulturáját és létét. Jól tudjuk az aljas czélt, amelyért a magyar liga alakult. Önök nem fognak czélt érni! A mai napon tartott titkos gyűlés halálra ítélte a nemzetiségek legnagyobb ellenségeit, hóhérait. Halálra ítéli Jaszenszky Sándor miniszter tanácsost, dr. Herczegh Mihályt, a magyar liga elnökét, Pázmándy Dénezt, Rákossy Jenőt és dr. Kriváchy Gézát, a magyar liga főtitkárát.

A nemzeti ifjak végrehajtó bizottsága.

— **A szöke főhadnagy.** Aradon jól ismerték báró P. Gyulát, a magas, nyulánk, szöke körszakálos főhadnagyot. És jól ismerték abban a világban is, ahol kártyásnak, pezsgőznek és arany hangszerekkel hódolnak az örök nőiségnek. Erről a perfekt lovagról — legalább mindenki annak tartotta — valamelyik meg kiderült, hogy váltókkal és reá bizott pénzekkel igen végtelen manipulációkba bocsátkozott. Becsületén, melyre oly féltékeny volt, nap-nap után sötétebbnél-sötétebb foltok estek, amelyeket nem lehetett többé párbaj segítségével kivenni onnan. A nyolczadik honvéddalgezred szöke főhadnagyát az emberek kezdték kerülni. És ítelt fölötté a katonai bíróság, megfosztván tiszti rangjától és félévi brigád-áristommal sújtván. A félévi hirtönbüntetést most József főherceg mint honvédségi főparancsnok leszállította két hónapra. Egy vidám, tarka életnek minden esetre vége szakadt.

— **Egyházi előléptetések.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a munkácsi görög szerzetesi káptalan székfőnökével Jámbor Antal olvasó-kanonoknak a nagyprépostságra, Jankovics János éneklő-kanonoknak az olvasó-kanonokságra, Fejér Emánuel örkanonoknak az éneklő-kanonokságra, Turjay János iskolás-kanonoknak az örkanonokságra, dr. Mikita Sándor kancellár-kanonoknak az iskolás kanonokságra és Dolinay Miklós hetedik vagyis utolsó kanonoknak a kancellár-kanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megüresedő hetedik vagyis utolsó kanonokságot Somlyay Mihály tiszteletbeli kanonoknak és birü lélkésznek adományozta.

— **Bomba a rendőrszobában.** Párisból jelentik: A tizenhatszadik arrondissement rendőrszobájában az épület renoválása közben egy dinamittal töltött bombát találtak a kőművesek. A bomba már nagyon régóta lehetett ott és csak szerencsés véletlen hogy föl nem robbant. Nagy apparátussal nyomozzák a bomba becsempészőjét, akinek azonban aligha akadnak nyomára, épen azért, mert már régen készíthette elő ezt a merényletet.

— **Zsidó papok támogatása.** A szegénysorsu zsidópapok egy részének nagy örömet szerzett a napokban Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter. A miniszter ugyanis 3500 forintot juttatott az izraelita országos irodához azzal az intézkedéssel, hogy a segélyre szorult zsidópapok közt elszámolás mellett belátása szerint ossza ki az összeget. Az iroda most küldi szét a segítséget azoknak a zsidó papoknak, akik nagy szükségükben az irodához fordultak támogatásért.

— **Munkásgyűlések.** Hat munkásgyűlést tartottak ma a fővárosban, melyek közül legzajosabb a Vasváry Pál-utca 4. szám alatt tartott kőműves munkások gyűlése volt. Dél előtt tíz órakor mintegy 600 munkás gyűlt össze. A rendőrség részéről Naszády Béla rendőrfogalmazó volt jelen, kivel együtt nagyon sok rendőr is felvonult a gyűlés színhelyére, — kiket azonban a gyűlés tartamára a szomszéd zsidó templom telkén helyeztek el. — Napirenden volt: az általános választói jog s a kőművesmunkások helyzete. Az első szónok, Bauer János, a magyarországi munkások helyzetéről szólva, sürgette a munkásvéd-törvény megalkotását és az általános választói jog behozatalát. — Aztán felszólalt a vallás ellen, támadta a papokat, miközben a rend-

őrség kiküldötte többször rendreállításra. — Utána Nagy Rezső támadta a kormányt, mert — mint mondta — a munkás kérdést a tolonczkocsival és a fényképező masinával akarja megoldatni. — Naszády fogalmazó a szónokot félbeszakítva, megtiltotta, hogy megtörtént rendőri intézkedéseket kritika tárgyává tegyen. A fogalmazó többszöri közbeszólása a munkásokat izgatottá tette, minek következtében zaj keletkezett s effajta felkiáltások hangzottak el:

— **Gyalázat! Rendőrállam! Magyar szólásszabadság!**

Herman József beszélt még németül, két munkás pedig tótul; aztán zajban, de rendezettség nélkül beavatkozások nélkül déli 12 órakor a gyűlés véget ért. — Érdekes gyűlésünk volt az ácsmunkásoknak is a Gyöngygyűlés-utca 14. szám alatt. Mintegy 300-an vettek részt a gyűlésen. A rendőrséget Diener Ákos képviselte. Beszéltek Tóth Imre és Rapál István az általános választói jogról s a munkások helyzetéről.

Gyűlést tartottak még: a kádár-munkások, Baross-utca 75. szám alatt; a sörgyári munkások, Jászberényi-utca 17. szám alatt, hol az utóbbi napokban felmerült sörgyár, illetve sör-boycottálással foglalkoztak; általános munkásgyűlés volt a váci-ut 81. szám alatt a munkás fogyasztási szövetkezetek érdekében, végül a kőbányai munkások felolvasógyűlést tartottak a szocializmus ellenségeiről örménygy-utca 9. szám alatt. A gyűléseken rendezettség nem fordult elő.

— **A sinek alatt.** A kőbányai alsó pályaudvar közelében a Czegléd felé haladó sínpáron ma egy fiatal embernek a szó szoros értelmében lefejezett holttestére akadtak. Az illető 17—18 évesnek látszik, külseje után ítélve a munkássz-tályhoz tartozik. Egy bekötött jegyzőkönyvet találtak nála, egyik lapján „Steiner András, lakik Bethlen-tér 3. szám, I. em. 3. ajtó” felirással. Valószínűleg öngyilkossági szándékkal vetette magát a sinek elé.

— **Megrendszabályozott divat.** A posta és táviratigazgatóság miután újabb a képes levelezőlapok nagyon is divatba jöttek és nagyon sok visszaélésekre adtak alkalmat, a visszaélések megszüntetése érdekében a következő figyelmeztetést küldte az érdekelt iparvállalatokhoz:

A magánipar által előállított levelezőlapoknak a magyar postaigazgatóság által kiadott levelezőlapokkal egyezően, ugyanolyan nagyságu, vagyis 9 centiméter széles és 14 centiméter hosszú és ugyanolyan vastagságu papírból készült gyártmányoknak kell lenni. A papír színének a megválasztása a feladó tetszésére van bízva. Az ily gyártmányokra a belföldön más felírás, mint „Levelező Lap” illetve a nemzetközi forgalomban „Levelező Lap” (Carte Postale) alkalmazni nem szabad. Az ilyen egyszerű levelezőlap feladás előtt 2 krajczáros levéljeggyel bérmentesítendő. A címoldal a címre, kezelésre és kézbesítésre vonatkozó adatokon kívül más megjegyzést nem tartalmazhat mint a feladó nevét, címét vagy üzletét. A magánipar által előállított levelező lapon a „Magyar királyi posta” felírás és a magyar címer használata nincs megengedve. Az ilyen levelező lapokat a postahivatalok szállításra nem fogadják el s ha azok a levélgyűjtő szekrények útján vagy más közvetett módon kerülnek feladásra, nem továbbítják és nem kézbesítik, hanem amennyiben a feladók kipuhatolhatók — visszaadják, ha pedig ismeretlenek, vissza kézbesíthetetlen levelek módjára kezelik és az előírt határ idő letelte után megsemmisítik.

— **Öngyilkos bérlő.** Czegléden Világi Károly uradalmi bérlő tanyájának padlásán felakasztotta magát. Hogy a hatvanhat éves öreg embert mi vitte az öngyilkosságra, azt nem tudni.

— **A tolvaj Minerva.** Ez a Minerva nem egészen mitológiai alak, hanem ellenkezőleg postamesternek Sıklón. Teljes nevén Zeldesen Minerva és nem hiába lakik Sıklón, mert a kezén egy és más elaklott. Tudósítónk távirata szerint ma körülbelül ezer forint elsikkasztása miatt állásától lefüggesztették és a kisjenői járásbíróság megindította ellene a vizsgálatot.

— **A túlevelő fák közt.** A magyar Gleichenberget, a gyönyörű Marillavölgyet — mint lapunknak írják — élkelő vendégsereg tartja ebben a szezonban allandóan megszállva. Anna-napját kétfős ünnepélyességgel ülték meg a gyönyörű völgy túlevelő fái között. Kettős jelentőségű volt a fürdők e napja Marilla-völgyön. Bál volt ekkor is, mint mindenütt és azonfelül e napra

esett a gyógyhely alapítójának, dr. Hoffenreich igazgató főorvosnak a születésnapja. Délután ünnepezték a fürdő lakói Hoffenreich doktort, aki husz esztendő alatt a legmodernebb klimatikus gyógyhelyvé tette Marillát. Megható képe volt az ünneplésnek, mikor a kis virgoncz, jórészt vérszegény gyerekek üdvözölték a derék orvost. Este kigyultak a villanylámpák és kezdődött a bál, melynek nagy közönsége volt. Jelen voltak itt: P. Márkus Emília, Paxy Karola és Margit, Paxy altábornagy leányai, Tóth Gyuláné, Palotay Pirocska, Márkus Tessa, Beniczky Györgyné, özvegy Jasovszky Károlyné, Hettyey Aranka, Dessewffy Lászlóné, Kiss Kálmánné, Zolkievics Antónia, Habokay Józsefné, dr. Frey Lajosné, Malonyay Ferenczné, Worsáné, Gottlieb Józsefné stb. A nyaraló férfítársaságban vannak: Teleszky nyugalmazott államtitkár, Paxy Károly altábornagy, Márkus József, Budapest főpolgármestere, dr. Groisz Gusztáv országgyűlési képviselő, aki súlyos betegen fekszik, Sréter Alfréd képviselő, Landau Gusztáv, Hajós L., Simontsits Béla miniszteri tanácsosok, Haller Rezső stb.

— **Amerikai igazságszolgáltatás.** Egy new-yorki lap szerint az amerikai igazságszolgáltatás nagy reform előtt áll. Kansas államnak Kansas City nevű városából indult ki a reform eszméje, amely bizonyára tetszeni fog a temperamentumos amerikaiaknak. Ugy történt a dolog, hogy Bowling békebíró egy Jennings William nevű farmer ügyét tárgyalta és a tárgyalás folyamán azt találta mondani a farmer a bírónak, hogy: Hazudik! Bowling, a békebíró, nem utasította rendre személyes becsületének megsértőjét, sem elzárással nem fenyegette meg. Ellenkezőleg: leszállott emelvényéről, átnyalabolta a farmert és háromszor úgy a földhöz verte, hogy a megbüntetett ember már a másvilágon vélte magát. Miután így megbosszulta volna a becsületén ejtett csorbát, visszament emelvényére és a következő kijelentést tette:

— **Figyelmeztetek mindenkit,** hogy a jövőben így fogok tenni mindenkivel, aki nem respektálja a bíróságot. Addig fogom verni a tiszteletlenkedőt, míg meg nem szállja az irántunk való tisztelet.

Bowling eljárása roppantul tetszett kollégáinak és nem lehetetlen, hogy a jövőben ez lesz a büntető bíróságok uralkodó szelleme. Csakhogy akkor csupa Herkuleseket kell majd a bírói székbe tiltetni, mivel a bíróság tekintélyének igen sokat ártana, ha egy hírközlésben a bíró lenne a gyönyöreggel.

— **Bucuk a fővárosban.** A bucuk jegyében fejeződött be az a hónap és a bucuk jegyében kezdődik augusztus. A vizivárosban ma tartották meg a hagyományos szokáshoz híven nagy mulatságok között a vizivárosi bucuszt. Az ünnep egyházi része a fő-utcai Szent-Anna templomban folyt le zenés misével. A bomba-terem tőmérdek sátor, ördöghinta, paprikajancsi stb. mutatványos bódé volt felállítva, amelyek között egész nap hullámozott a nép s az esti órákban a kis budai korcsmákban folytatódott a mulatság a késő éjjelig. — A jövő hónap első bucusza a ferenczendieké lesz. Porciunkula Szent-Ferenc emlékünnepén, kedden, lesz a ferenczendiek bucusza. Az ájtatosságok hátfőn este litániával kezdődnek s kedden reggel hat órától fogva minden órában lesz mise és szent beszéd. A tizorai főistentisztelet alkalmával Bán Sándor házfőnök szónokol.

— **Maga főtől télt.** Kun-Szent-Mártonban Rozenberszky Lászlóné, egy jómódu kenyérsütő asszonyt éjnek idején kirabolták. Férje már hetek óta távol volt hazulról, az aratásnál lévén elfoglalva és ő maga aludt a házában. Közébb éjjel zörgetést hallott az ajtón, mire fölkel és azt kérdezte, hogy kicsoda, mi járásban van. Azt a választ kapta, hogy:

— **En vagyok, nénemasszony,** a bányamuram küldött a zsákokért, hogy kivigyük az aratáshoz.

Mikor Rozenberszky né erre gyanudtanul kinyitotta az ajtót, két alarczos embert látott maga előtt. A haramiák pénzt követeltek tőle és késsel megfenyegették. A szegény asszony kénytelen volt a ládafiából kivenni háromszáz forintot és siránkozva odaadta az egyik gonosztevőnek, aki erre társával együtt odébb állott. Másnap a csendőrök mindenfelé keresték a jómódarakat és csakhamar el is fogták közülök az egyiket, Bálint Imrét. Ez a fiatal suhanc aztán megmondta, hogy a társa Gyallai János volt, akik azonban akkor már valahol messze járt. Bálint ajánkozott, hogy megmutatja azt a helyet, ahol a pénzt elásta és elvezette

a csendőroket a Kőrös partjára. Ott a fák között ide-oda botorkált, mintha azt a helyet keresné, egyszerre csak neki rohant a Kőrös folyónak és a következő perczben a habokban nyomtalanul eltűnt. Öngyilkosságával megmenekült a büntető igazságszolgáltatástól.

— Verekedés egy munkás egyesületben. Botrányos verekedés volt tegnap a „budapesti szobafestő és mázoló munkások szakegyesületének” az örvetségi-utca 28. szám alatti helyiségében. A verekedés oka következő: Schiff Gyula és Rosenbluth József szobafestő segédek czikket irtak az „Építő munkás” című szaklapban a szobafestő mesterek és segédek betegsegélyező pénztárának volt vezetősége ellen, igen élesen támadva azt, különösen pedig annak egyik tagját: Heumann József szobafestőt. Heumann a napokban fenyegető levelet irt Schiff és Rosenbluthnak. Tegnap este tíz óra körül pedig megjelent az egyesület helyisége előtt s ott lesbe állva várt Schiffre és társára. Több egyesületi tag azonban észrevette Heumannt, megrohanta és véresre verte. Heumann erősen védekezett s e közben 6 is több embert megsebesített. A véres verekedésnek az 1559. számú rendőri vetett véget, ki a verekedők közül többit, köztük Heumannt is — bekísérte a VII. kerületi kapitányságra.

— A kis Krivány. A nagy Krivány kibocsátotta „Kis kézi káté”-ját a sikkasztás művészetéről és a könyvecské diadalmas körútra indult az országban. Arad mellé Szegzárd csatlakozott. Mint ugyanis szegzárdi tudósítónk jelenti, a megyei árvasszéki pénztárnak a napokban tartott rovincsolása alkalmával 1968 forint készpénzhiányra akadt a vizsgáló bizottság. A gyanu Pappert Ferencz gyám-pénztári könyvvivőre esett, akit a vizsgálóbíró azonnal le is tartóztatott. Pappert az első vallatásra beismerte tettét. Beismerte, hogy már régebben üzi ezt a szép foglalkozást s tettét úgy követte el, hogy meghamisította a főpénztáros aláírását és a kezelése alatt álló ideiglenes betéteket fölvette. A sikkasztást annál is könnyebben követhette el, mert mint utólag kiderült, ellenőre nem volt. Ez a dolog a főnálló és jóváhagyott szabályrendeletek értelmében nem volt helytelen, mert ellenőri állást nem rendszeresítették, sőt el sem rendelkeznek az említett statutumok. A megyének különben semminemű kára nem lesz, mert az elsikkasztott összeget Pappert anyósa azonnal deponálta az alispánnál. A vizsgálatot vezető bíró mindazonáltal vizsgálati fogságba helyezte a vádlottat.

— Öngyilkos pénztáros. Bajáról, írja tudósítónk, hogy ott nagy feltűnést keltett Gschösser Lajos Tivadarnak, a Ferencz-esatorna bajai főpénztárosának öngyilkossági kísérlete. Gschösser tegnap este nyolcz óra után kétszer magára lőtt s az orvosok véleménye szerint sebei föltétlenül halálosak. Az öngyilkosság annál érthetlenebb, mert Gschösser teljesen rendezett anyagi viszonyok közt élt és a megvizsgált pénztárban a legcsekélyebb rendtelenségnek sem találták nyomát.

Napirend.

Naptár: Hétfő augusztus 1. — Róm. kath. Vas. sz. Péter. — Protestáns: Vas. Péter. — Görög-orosz: (Julius 20.) Illés pr. — Zsidó: Ab. 13. — Nap kel: 4 óra 22 perczkor. — Nyugszik: 7 óra 17 perczkor. — Hold kel: 6 óra 48 perczkor este. — Nyugszik 3 óra 5 perczkor reggel.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4—5-ig.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 óráig.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig.

A fővárosi magánépítési bizottságának ülése 11 u. 5 órák az új városházán.

A fővárosi közigazgatási bizottságának ülése az új városházán délelőtt 10 órakor.

Technológiai iparmuzeum nyitva 9—1-ig és 3—6 óráig.

Természettudományi gyűjtemények múzeuma nyitva 10—12-ig. (Museum-körút 4.)

Országos képtár az Akadémiában nyitva 9 óráig délután 1 óráig.

Nemzeti múzeum természettudományi részleg nyitva d. e. 9—1 óráig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Az iparművészeti múzeum nyitva 9—12-ig és 3—5-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—8 óráig.

Rovargyűjtemény a nemzeti múzeumban nyitva 9—1-ig.

Iparművészeti társulat kiállítása nyitva d. e. 9—1-ig.

Deák-manzolenn a kerepesi-úti temetőben nyitva este 5 óráig.

Az új országos kupa-csarnok megtekinthető 10—1-ig 50 krajczár belépődíj mellett.

Iparművészeti múzeum zárva.

A czédrusfa-czipők.

— Séta a tengeren —

Kuba és Puerterico előtt bömböltek az ágyuk, aztán Santiago de Cubában kitűzték a fehér lobogót, Spanyolországban föltámadt a bandita kor, loptak, raboltak és gyilkoltak — de Amerikában aránylag minden csöndes. A yankeet nem lehet olyan könnyen kihozni a flegmájából. Ő minden nap pontosan megjelen az irodában, a tőzsdén és gyűjti szorgalmasan gyűjtötte a csengő aranyakat. Az asszony meg maga elé kötötte fehér kötényét és sajátkezüleg sütötte ki a rózsaszínű rostélyos-szeleteket a legújabb rendszerű takaréktűzhelyen. Csönd van és békesség mindenütt, még a diadalmas csaták hírére is nyugodtan fogadják.

— Mi megtettük a magunk kötelességét, kiállítottuk a hadsereget. A többi a hadvezérek és katonák dolga.

— Minden-minden úgy pörgött le, mintha nem is lenne háboru.

... Oldriwe William ur is nyugodtan olvasta a kedvenc lapját. Az állott benne:

— Egy francia mérnök kísérleteket tett a Szajnában, hogy nem-e lehetne megfelelő kiterjedésű faczipőkkel a víz felszínén járni. A kísérlet nem sikerült.

Oldriwe William ur elgondolkozik.

— Eh, az eszme nem is olyan rossz, csak jól kell megcsinálni.

És a legközelebbi napon már készen is volt a saját elmélete szerint javított készülék — a czédrusfából készült, öt láb hosszú, csónakalaku faczipő, melyet a legegyszerűbb módon, szijakkal erősített a lábához. Oldriwe ur kísértelt a tengerpartra, fölcsatolta lábaira a csónakczipőket és lassan, óvatosan csuszott előre a víz színéig. A hullámok között már elemében volt és gyors léptekkel sietett előre a víz színén.

A kísérlet sikerült és két nappal később már hosszabb kirándulást csinált a tenger hajjai fölött. Ellátogatott a parthoz közel fekvő szigetekre, rövid időre kifutott a nyílt tengerre is és huszonhét órával később épen, egészségesen tért vissza lakására.

Az első kirándulást a második, a harmadik, a tizedik követte és Oldriwe ur ismerősei egy napon a következő kártyát kapták:

— Oldriwe William ur meglepéssel jelenti ismerőseinek, hogy a legközelebbi napok valamelyikén kirándul egy kicsit Londonba — de gyalog.

És Oldriwe William szavának állott. Szerencsésen megérkezett Albion ködös fővárosába. A bátor kiránduló érdekes részleteket mondott tollba élményeiről.

— Csak egyetlen alkalommal döböntem meg egy kissé. Már esteledett, mikor az égen sötét felhők jelentek meg és a tenger erősen hullámzott. Nyolcz óra után már teljes hatalmával dühöngött a vihar és az égboltozaton szakadatlanul cikláztak a villámok. Hidegvérrem nem hagyott el és érett gondolkodás után reábiztam magamat a hullámok játékára. Az egyik pillanatban fönt álltam a hullámhegy tetején és a másik pillanatban már lent uszáltam a víztömeg völgyeinek mélyeiben, akárcsak a parkbeli hullámvasuton utaztam volna. Czipőim egy pillanatra sem hagytak cserben és két óra múlva már ismét ura voltam a helyzetnek.

A vakmerő amerikai különben nem az első fecske a ezen téren. Jó tíz évvel ezelőtt ugyanis egy buccarii pap hasonló módon ment át Fiuméből Triesztbe, daczára, hogy mindennemű segítőeszközök nélkül, meztelen lábbal tette meg az utat.

A trieszti révkapitányság az érdekes esetről jegyzőkönyvet vett föl, melyben igen érdekes adatok vannak följegyezve a különös tehetségű papról. A megejtett vizsgálatok szerint a pap fajsúlyja jóval könnyebb volt, mint a vízé úgy, hogy ennél az oknál fogva egész könnyűséggel járhalhatott a víz felszínén. Egy alkalommal megtörtént vele, hogy fürdés közben elaludt és a hullámok teljes négy óráig ringatták karjaikban anélkül, hogy valami baja esett volna. A révkapitányság buvárai nem egyszer maguktal vitték a vizet mélységébe, de amint elbocsátották, parafa

módjára, nyílsebességgel suhant ismét a felszínre, Szemtanuk állítják, hogy az ilyen felsuhanás alkalmával az iramodás ereje földobta a testet a víz színe fölé is és visszazuhanatában legfőkébb derékig merült el a hig. elembe.

Oldriwe Williamnak nem adta meg a sors ezt a különös tehetséget. De egy pár czédrusfaczipővel segített ezen a hiányosságon és most bátran sétál a tengeren.

A bátor amerikainak különben egy igen érdekes bon-motját örökítették meg. Mikor ugyanis Oldriwe végigolvasta a londoni lapokból a spanyol-amerikai háboru lefolyását, melázó gonddal merengett el az egyik távirat fölött. Ott olvasta, hogy a spanyol hajóhad ismeretlen vidéken czirkál és kerüli a döntő ütközetet. Sampson admirális lázas hívvel keresi Cervera hajóhadát, de hiába, nem tud rá akadni, mert az a fránya spanyol örökösen bujkál...

— Hm, dörmögte Oldriwe. Hogy én ezt korábban nem tudtam! Micsoda pompás kémszolgálatot tehettem volna a bujdosó-játékban. Mert én előlem el nem bujt volna az a spanyol...

Bikaviadal a Hortobágyon.

A spanyolországi bikaviadalhoz nem hasonlítható a hortobágyi. Az alföldi nagy lapályon egészen más okból verekszik a bika, mint a spanyol földön. Debreczeni tudósítónk igen érdekesen ír le egy ilyen bikaviadalt, amelynek a napokban volt véletlen szemtanúja a nagy Hortobágyon.

Estefelé figyelmeztettek, hogy jönnek a bikák. Kihívóan, bömbölve közeledtek, fekete, kormos nyakuk fölött félelmesen villogott hegyes, fennálló szarvuk. Hátulról a lovas-pásztorok kurjongattak. Amint elhagyogták a dus pászort, vissza-visszanéznek a pásztorokra és hosszan bömbölnek. Oldalvást két fiatal bika haladt, vagyis inkább oldalgott, haragos bömböléssel kerülgetve egymást. Ugy mondták, hogy ez a két állat hatalmas ellensége egymásnak, nem egyszer véres tusát vívtak már a zöld gyepen, de még eddig egyik sem győzött.

Most, hogy az egész falkát összerelítették, ez a két fiatal bika külön maradt és sehogy sem akart falkába állni, hanem haragos szemmel nézte egymást. Lábaikkal a földet magasan hátra dobva, hegyes szarvaikat mélyen a földbe dugva, közben élesekét bömbölve, hívták ki egymást az utolsó mérközésre.

A vészüvöltések fülsiketítő zajára nyugtalanság támadt a falkában. A két fiatal bika, ki tudja, talán biztató tekintetel is lesett egy pár bámuló üsző zemeiből, villámgyorsan rohant egymásnak. Amidőn a két koponya és a rajta levő szarvak tövei összeütköztek, mintha fegyver dördült volna el, és e dörej félelmetesen visszhangzott a Hortobágy csendes lapályairól. Mindketten vérben forgó szemekkel, térdreerogyva nyomták egymás homlokát oly módon, hogy oldalvást ugorva, — szarvaik hegyét az alhasba szurhassák.

Mind a kettő ügyes vivó volt, egyik sem hagyta magát. Már a nézősereg azt hihette, hogy ez a verekedés ismét a régi meddő párbajok közé tartozik, amikor a kisebbik bika hirtelen oldalvást ugrik és, egy erős dőféssel földre teríti ellenfelét, miután szarvával mélyen a hátsó czombjába szurt. Abban a pillanatban, amikor az egyik fél a földön hempergett, az egész gulya magasan tartott szarvakkal, bömbölve rohant a küzdőtérre és a legyőzöttet rugdalni, szurkálni kezdte. E cselekedetükkel természetesen a teljes megvetésüket nyilvánították a legyőzött iránt, mely ott nyögött a földön összekiözva, tátongó sebektől borítva.

A falkának utolsó tagja is megvetéssel fordult el a megvert állattól. A lenyugvó nap utolsó sugarában lassankint mozdul meg, majd fölemeli bozontos fejét és egy fájdalmas lökessel fölkeszoldódik. Ugy reszket minden tagja, mintha ismét össze akarna rogni. Érdes nyelvvel végignyalogatja a vérző sebhelyeket, majd néhány lépést próbál előre tenni. Orrát magasra tartva, szimatol a levegőbe, a messze távolról hallja a kolompszót.

A falka már együtt van a karámban. És ő künn maradt. Künn, egyedül, megvetve.

Ilyen a hortobágyi kiverk bika.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Fővárosi művészek Bártfa-fürdőn. A bártfa-fürdői közönség kellemesen elszórakozik a szezon alatt, ma meg épen kiváló művészi élvezetben volt része.

A világ legnagyobb színháza. A párisi 1900-ik évi világiállításon fog emelkedni a világ legnagyobb színháza. Raulin építőmester terveiből kitűnik, hogy a színháznak lesz öt körbenfutó erkélye és összesen tizenötezer embert fog befogadni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Letartóztatott elgítator. A napokban azt a hírt közölték az összes lapok, hogy Pintya Gregor volt rendőrségi tisztviselő, akit váltóhamisítás miatt letartóztattak, a miniszterelnökség szolgálatában is állott.

A kurláról. Hétfőn, augusztus 1-én megkezdte működését a kurián a szüneti második büntető tanács. Paizs Andor, a szüneti büntető tanács elnöke ma már szabadságra utazott.

SPORT.

Busseri. Dreher Antal Busseri-ja, mely ez idén nem bírta tavalyi formáját visszanyerni, biztos induló a közeledő Szent-István-cíjban. A Zsupán-kanczának a proporcziók szerint 57 kilogramm a sulya.

Kottingbrunni löversenyek.

(Ötödik nap.)

Per Butters győzött a helenenthal-díjban, ez a mai kottingbrunni versenyek szenzációja. Az 50.000 koronás verseny sötét nagyságának a legyőzője kétségtelenül azt dokumentálta, hogy a jövő évi derby reális kandidátusának tekinthető.

A szenzációt nagyban emelte az a körülmény, hogy a közönség gróf Festetich Taszoló Diadal nevű ménjében bizott leginkább, mely állítólag sokkal jobb Hortobágnál. Per Butters-bea pedig azért nem biztak, mert a Hortobágy-gyal forma szerint azonos Cid tegnap Per Butters istállótarását Brodler-t oly könnyen legyőzte.

A futam különben rendkívül igazságos löversenyt nyújtott. A távoszlóptól a czélig három ló, Per Butters, Galifard és Dominik elkeseredett küzdelem mellett haladt el a tribünök előtt, végre a czélnál Per Butters csak fejhosszal volt első, Galifard pedig csak ötnegyed hosszal második Dominik előtt.

A mai napot különben elhanyagolt lovak győzelmei jellemzik.

A részletes eredmény a következő: I. Kötéveszek-handicapja. Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. 1. Mr. Lincoln Györgyike 59 1/2 kilogramm, lovagolta Ibbet. 2. Wahrmann R. Bac 60 1/2 kilogramm, lovagolta Smith. 3. Báró Königswarter Csárdás 60 1/2 kilogramm, lovagolta Adams. 3. Gróf Eszterházy M. Plaisirehen 60 kilogramm, lovagolta Cleminson.

II. Etető-verseny. Díj 2000 korona. Távoltság 1600 méter. 1. f. báró Harkányi J. Mén Maróth 56 kilogramm, lovagolta Barker. 2. f. gróf Trauttmansdorf Futár 48 1/2 kilogramm, lovagolta Marsh. 3. Gróf Pálffy Vincsi 58 kilogramm, lovagolta Slinn. Totalisateur 5 : 7 (Mén Maróth) 5 : 4 (Futár).

III. Nyeretlenek-Akadélya-versenye. Díj 2000 korona. Távoltság 2800 méter. 1. Gróf Trauttmansdorff Anó 65 kilogramm, lovagolta Nichtingall. 2. Herczeg Esterházy Sarolta 65 kilogramm, lovagolta Williamson. 3. Herczeg Pálffy Emánék 65 kilogramm, lovagolta May. Birói ítélet: Könnyen hét hosszal első, hét hosszal harmadik. Totalisateur 5 : 11, helyre 25 : 29 és 34.

IV. Helenenthal díj. Díj 50000 korona. Távoltság 1200 méter. 1. Dreher A. Per Butters 56 kilogramm, lovagolta Smith. 2. Báró Springer Galifard 56 kilogramm, lovagolta Hyams. 3. Wahrmann R. Dominik 56 kilogramm, lovagolta Adams. Futottak még: Dr. Russo E. Inländer 58 kilogramm, lovagolta Hesp. Mr. Dorryt Ronny 56 kilogramm, lovagolta Cleminson. Báró Edelsheim Gyulay Kiharany 56 kilogramm, lovagolta Barker. Gróf Festetich Taszoló Diadal 56 kilogramm, lovagolta Park. Gróf Heuchel A. Scipio 56 kilogramm, lovagolta Nichtingall. Gróf Kinsky Zs. Honour Bright 57 kilogramm, lovagolta Gilchrist. Páchy A. Pharaó 58 kilogramm, lovagolta Sharpe. Gróf Trauttmansdorf Chulalongkorn 56 kilogramm, lovagolta Martin. Birói ítélet: Küzdelem után nyakhosszal első, 5/4 hosszal harmadik. Totalisateur : 5 : 53. Helyre 25 : 78, 68 és 66.

V. Handicap. Díj 5000 korona, távoltság 1200 méter. 1. Péchy A. Gonosz 49 kilogramm, lovagolta S. Bulford. 2. Mr. Newmarket Malteser 51 kilogramm, lovagolta Peake. 3. Egyedy A. Juratus 44 1/2 kilogramm, lovagolta Sanda. Futottak még: Gróf Trauttmansdorff Noll 41 kilogramm, lovagolta Slack. Dreher A. Tip-Top 85 kilogramm, lovagolta Smith. Zangan J. Balok 88 kilogramm, lovagolta Hyams. Blaskovich Lárma 59 kilogramm, lovagolta Adams. Gróf Festetich Doge 56 kilogramm, lovagolta Park. Captain Gaston Theodor 55 1/2 kilogramm, lovagolta Barker. gróf Kinsky Zs. Wienerwald 54 1/2 kilogramm, lovagolta Gilchrist. Miklósfalvi ménes Ronacher 53 1/2 kilogramm, lovagolta Sharpe. Tránkel A. Langchamps 58 kilogramm, lovagolta Cleminson. Wiener-Wolten Insel 58 kilogramm, lovagolta Martin. Wahrmann Tripotense 52 kilogramm, lovagolta Ibbet. Báró Springer Orchef 47 kilogramm, lovagolta Wilton. Dreher A. Gehet vira 44 1/2 kilogramm, lovagolta Milne. Dr. Russo E. Aspasia 39 kilogramm, lovagolta Simon. Birói ítélet: nyakhosszal első, két hosszal harmadik. Totalisateur : 5 : 86, helyre 25 : 123, 56 és 113.

VI. Akadélya-verseny. Díj 3000 korona, távoltság 5000 méter. 1. Miller J. Snob 72 1/2 kilogramm, lovagolta Printemps. 2. Báró Corb Ossi 65 1/2 kilogramm, lovagolta Taxis. 3. Gróf Kinsky Zs. Pietro 62 1/2 kilogramm, lovagolta May. Futottak még: Obermayer A. Aviso II 68 1/2 kilogramm, lovagolta Jokyl. Michelstättler Vicsra 62 1/2 kilogramm, lovagolta Buckenham. Birói ítélet: Igen könnyen egy hosszal első, rosz harmadik. Totalisateur : 5 : 13. Helyre : 26, 51, és 77.

VII. Gátverseny. Díj 4000 korona, távoltság 3200 méter. 1. Herczeg Eszterházy S. h. m. 63 1/2 kilogramm, lovagolta Williamson. 2. Herczeg Taxis Bálványom 65 1/2 kilogramm, lovagolta Nichtingall.

8. Gróf Trauttmansdorff Ny a l á n k 61 1/2 kilogramm, lovagolta Buckenham. Futottak még: Dreher A. Rache 75 kilogramm, lovagolta Wheeler. Gróf Korytowsky Vicsra 66 kilogramm, lovagolta Huxtable. Mr. Siltton Jasmin 61 1/2 kilogramm, lovagolta Jokyl. Birói ítélet: Könnyen 2 hosszal első, 10 hosszal harmadik. Totalisateur : 5 : 47. Helyre 26 : 41 és 41.

NYILT-TÉR. Dr. B. Máthé L. fogorvosi műtermében Budapest, Váci-utca 9 augusztus 20-ig nincs rendelés.

Columbia világhírű amerikai kerékpár gyártmányok, saison előrehaladottsága miatt árengedménytelenné árszittantak, ugyszintén a Steyer Meteor kerékpárok is. FODOR KÁROLY és Társa V., Erzsébet-tér 17. Nári-iskola: Arona-uta és Lendv-utca sarok.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde. A mai vasárnap magánforgalom teljesen üzletelen volt. A Cláry-sorsjegyek húzása. A Cláry herczeg sorsjegyek tegnapi húzásán mint Bécsből jelentik, a 25.000 forintos főnyeremény a 11.245 számra esett.

Kőbányai sertéspiacz, július 30. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkiut 400 kilogrammon felüli sulyban) — krajczárig. Közép (páronkiut 300—400 kilogramm sulyban) — krajczárig. Fialtal nehéz (páronkiut 320 kilogrammon felüli sulyban) 59—59 1/2 krajczárig. Közép (páronkiut 251—320 klgig terjedő sulyban) 59—59 1/2 kr. Könnyű (páronkiut 250 klgig terjedő sulyban; 80—60 1/2 kr. Szerbiai: Nehéz (páronkiut 260 klg. felüli sulyban 59—59 1/2 krajczárig, közép (páronkiut 240—260 kilogramm sulyban) 59—60 krajczárig. Könnyű (páronkiut 240 kilogrammig terjedő sulyban) 59—60 1/2 krajczárig. Sertéselőzárak: 1898. július 28. napján volt közzét 44.742 drb, július 29-én fellajntott 612 drb, július 29-én elszállított 328 darab, július 30-ára maradt készletben 44.972 darab. A bizott sertés üzletirányzata változatlan.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távirattal jelentése 1898. augusztus 1-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Légnyomás mm. 700, A hőmérséklet Celsius, Csapadék, Állomások, Légnyomás mm. 700, A hőmérséklet Celsius, Csapadék. Lists various weather stations and their readings.

A légnomás elosztásában nincs lényeges változás; a maximum ma is csaknyugaton tartózkodik, a szél nyúlik be Közép-Európába, a minimum Országrészünk felé van. Az idő Kárpát-Európa: Kezdetben borús és helyenkint még esős, a hőmérséklet itt állásában viszonylagos. Magyarországon még mindig voltak esők, az első mennyiség azonban többnyire jóval kisebb a tegnapiak, a déli vidékeken ma reggel is esett. A hőmérséklet többnyire jóval a normális alatt van. Nyugat-európaiak szelkeivel egyelőre még hűvös idő várható hazánk felé (előleg szelent) esővel.

A főszerkesztő távollétében munkáját felváltja: Kálnoky I. h. szerkesztő.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető ezimét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Cél szerű az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Minden könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendő készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

HÁZASSÁG.

Komoly ajánlat. Én egy 32 éves keresztény gazdasági kezelő vagyok, hátrorozott szándékom a legrövidebb idő alatt nősülni és e végből oly jóházból talán ismeretséget öhajtom, ki néhány ezer forint hozományával bír. Leveleket „Gazdász” jelleg alatt kérek. 5568—2

ALLAST KERES.

Szerény fizetés mellett elfogadok irodai munkát. Szépen és gyorsan írok. Szíves megkereséseket ezen laphoz kérek „Gyors munkás” czímen. 5528—3

Fiatallal hivatalnok, elválttal bármilyen irodai munkát délutánokra csakérfizetés mellett. Ajánlatot „Hivatalnok” czímen kér. 5554—3

Szép írással bíró ügyvédi teendőkhöz jártas fiatal ember ügyvédi irodába ajánlkozom. Szíves megkeresés „Szorgalmas ifjú” czímen kér ezen lap kiadójába. 5550—3

Korrespondensnek ajánlkozom négy polgári osztályt végzett fiú, ki alapos oktatást képes adni. Levélbeli megkeresést „Szerény igényű” czímen kér a kiadóba. 5562—3

IV. polgári fényes sikerrel végzett tanuló órák adására ajánlkozom szerény fizetési feltételek mellett. Cím a kiadóban. 5449—3

Gyermekek mellé keresetük felára 12—14 éves leány játszótársul, a német nyelv tökéletes bírása szükséges. Ajánlatokat ezen lap továbbit „Játszótárs” czímen. 5598—4

OKTATÁS.

Zongoratanárnőnek ajánlkozom egy végzett és kitűnő diplomával bíró konzervatóristanő. Címe a kiadóhivatalban megtehető. 5496—5

Kereskedelmi akadémiát végzett fiatal ember szórény feltételek mellett a szünidei időre helyben, vagy vidéken korrespondens állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5462—5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Megbízható és jártas egyén, kik venni vagy eladni szándékoznak házat- és telket (Ujpest környékén), jutányosan közvetít. Az érdeklődők forduljanak hozzá egész bizalommal. Cím a kiadóhivatalban. 5269—7

A Ságymányoson, valamint Angyalpályán Szent László-uton és Petneházy-utcában, néhány telek jutányos árban eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5402—7

Ujpest legszebb helyén ujonan épült ház, a villamos vasuti állomás mellett, 14.000 forintért eladó. Szükséges tőke 6000 forint, a többi bankteher. Cím a kiadóban. 5029—7

Rákos-Palotán a Széchenyi-telep, illetőleg a körvasut közelében egy 2000 négyszögöl nagysága telek jutányos árban eladó. 5256—7

Jugaóra, pontosan járó, 10 forintért, valamint egy 2 ajtós szekrény is 12 forintért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5542—8

SZOBA KERESTETIK.

Zeljes ellátást keres intelligens fiatal ember egy intelligens keresztény családnál. Ajánlatok „Építész” czímen kéretnek a kiadóba. 5570—12

A vigszínház tőzsomszédságában ujonan épült palotában néhány lakás, valamennyi légszusz- és villamvilágítással legnagyobb komforttal és elegáns berendezéssel, azonnal kiadó. Ugyanott földszinti helyiségek üzletnek vagy raktárnak. Házber igen mérsékelt. Cím a kiadóban. 5388—13

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyesületi helyiségnek, vívőteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség, 1-ső emeleten augusztus 1-ére kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 3662—17

KÜLÖNFÉLE.

Elhizottság. Csusz, köszvény, gyomorhaj, ideg- és gyorsan gyógyíthatók villamos fényférdő, vizkura, napférdő és svéd gyógygymnasztika segítségével Dr. Palócz Ignác gyógyintézetében (rendelő intézet) IX., Városház-körút 7. Rendelés: d. e. 10—12 és u. 3—5 óráig. 6927—18

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 kr. értékű Héthý. Pémetefü-cukorkát. 1537—

SZINHÁZAK.

Budapest, hétfő, 1898. augusztus 1-én.

VÁROSLIGETI SZINKÖR

Igazgató **Feld Zsigmond.**
Székely Kormai, a Magyar színház tagja, mint vendég.
Háromiáb kapitány.
Énekes bohózat 3 felvonásban.
Irtá: Kövessy Albert és Faragó Jenő.
Kezdet 7 és fél órakor.

BUDAI SZINKÖR

Lili.
Operette 3 felvonásban.
KISFALUDY-SZINHÁZ
Ó-BUDÁN.
Igazgató: **Fejér Dezsi Zsuzsa.**

Budapesti

RÖSER-tanintézet.

Alapított 1853-ban. Tanulók száma 14648.
Milleenniumi oklevél.
3-osztályú felső kereskedelmi iskola.
4-osztályú polgári iskola.
Nevelő-internátus.
Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 3-ig.
Értesítést ad vagy küld.
RÖSER JÁNOS,
igazgató.
Budapest, VI. ker., Aradi-utca 10. sz.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Katángy-Naptár-a

1899-re,

melyet az ORSZÁGOS HIRLAP előfizetői ingyen fognak megkapni,

hirdetések közlésére a legalkalmasabb.

Hirdetéseket elfogad:

az ORSZÁGOS HIRLAP KIADÓHIVATALA

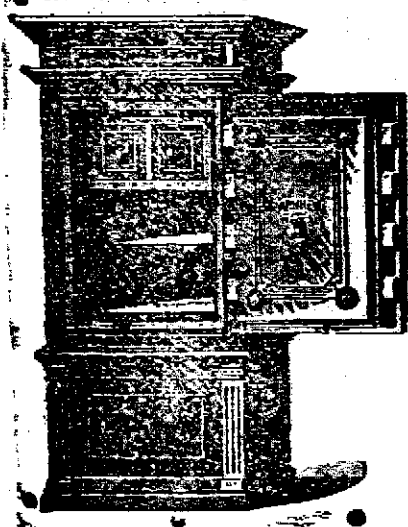
VIII. ker., József-körút 65. szám.

Nagy bolthelyiség

a József-körút legélénkebb helyén

f. é. augusztus hó 1-ére kiadó.

Cím a kiadóhivatalban.

Arnheim S. J.

első és legnagyobb

pénzszekrény

és

tresor-gyár

Budapest és Berlin. Alapított 1833.
Pánczél-szobák,
Safe-depositok.

Gyár: Budapest, Külső Soroksári-ut 92.
Mintaraktár: Dorottya-utca 7.

Ügynökök

magas provisió mellett felvételnek egy igen előnyös szép biztosítási ág terjesztésére a Hamburgi katonaszolgálati, kizárásitási és kerbiztosítási társulat vezérügynökségénél, Budapest, Almásy-utca 4. Biztosításokban nem jártnak kellően kiképezetnek. Ugyanott egy pánczérszobát felvételük 500 frt kauczió mellett.

Magyar üvegbiztosító-társaság

Budapest, Városház-körút 31. szám.

Biztosít takarékvégteleket portálékban, üvegtöréseket egész építményeknél, a legelőnyösebb díjak és a legpontosabb beszámítás mellett. Több évre szóló biztosításnál tetemes kedvezmények. Elválttal szakképzett biztosítókat is. 1211

Ügyes Ügynökök keresetnek.

BUTOROK

részletfizetésre

legjutányosabb áron

Ehrentreu és Fuchs

testvéreknél

Budapest, Teréz-körút 8.